

IRIS WOLFF

DE

ONSCHERPTE

VAN DE

WERELD

lees-
clubkit

EEN BRIEF VAN AUTEUR IRIS WOLFF

Beste lezeressen en lezers,

Er bestaat een treffend beeld van Vladimir Nabokov over zijn schrijfproces. Hij vertelde ooit dat hij zijn romans voor zich zag, maar in het begin zag hij ze steeds alleen zoals wanneer een bliksemflits of een sterrenregen het landschap verlicht. Alles leeft opeens, de personages, de handeling en de thema's; daarna is alles weer in duisternis gehuld.

Ik weet precies wat hij bedoelt. Het is alsof je alles voor je ziet tot aan de allerfijnste vertakkingen van de bomen, dalen, bergen, rivieren en huizen. Daarna, als het weer donker is, gaat het er voornamelijk om alles al schrijvend weer op te roepen. En ook al heb je tussendoor geen idee hoe dat moet, dit eerste sterke beeld levert kracht en doorzettingsvermogen.

Zo ging het ook bij *De onscherpte van de wereld*. Ik was op reis met mijn ouders en op een avond, mijn moeder vertelde me tijdens het diner (voor het eerst) wat mijn eerste woordje was geweest, kreeg ik het idee: hoe zou het zijn om over iemands leven te vertellen, niet vanuit het perspectief van de hoofdpersoon, maar juist via de levensverhalen van anderen? Zou het daardoor niet mogelijk zijn te zien hoe iemands leven gevormd wordt door andere mensen, hoe veranderlijk identiteit is? Identiteit, zo luidt de hypothese, is niet iets wat vaststaat, maar iets wat beweegt. Daarbij spelen maatschappelijke en politieke omstandigheden een rol, de eigen familie, maar ook zielsverwanten; familie, vrienden, landschappen – ideeën maken iemand tot de mens die hij is. Het schrijvend met elkaar verbinden van zeven verschillende perspectieven gaf me de vrijheid om dat 'gevormd worden' uit te zoeken, maar ook om de openheid en de veranderlijkheid van een leven na te gaan, tot over de landsgrenzen heen.

Of zo'n voornemen gaat werken, weet je tijdens het schrijven niet (je hoopt en wenst het heel erg!) Ik heb bijna drie jaar aan deze roman gewerkt, ik heb de verhalen en de perspec-

tieven met elkaar verweven, waarbij ik steeds werd gedragen door die eerste bliksemflits die het landschap had doen oplichten. Maar of het gelukt is weet je pas later: wanneer de eerste reacties van dierbaren binnenkomen, wanneer de uitgeverij enthousiast is, en later door recensies en prijzen. Wanneer de roman zoals nu (door Chiara Tissen zorgvuldig en met hart en ziel vertaald) bij Uitgeverij Signatuur in Nederland verschijnt. Hoezeer me de personages en hun levensgeschiedenissen ook vertrouwd zijn, pas doordat lezeressen en lezers de verbinding met het boek aangaan, komt de roman tot leven. Ik wens u veel plezier in de wereld van dit boek, tussen landschappen en mensen, terwijl u zich laat meeslepen door de melodie van de zinnen, bij het spoorzoeken en verbanden leggen. Want: alles hangt met alles samen in dit verhaal, alles keert terug en ook de kleinste gebeurtenissen, zelfs bijfiguren, werken door in het grote geheel. De roman is een pleidooi voor een bepaalde openheid, een organische manier van kijken, voor een levensinstelling die verbanden wil zien, in plaats van slechts te blijven steken bij het recht op een eigen standpunt, die ene juiste duiding van de wereld.

Iris Wolff, september 2021

5 VRAGEN AAN IRIS WOLFF

Je roman verweeft de verhalen van zeven personages. Wat hebben zij met elkaar gemeen?

De roman speelt zich eind jaren zestig af in een dorp in het Banaat. Een jonge vrouw, Florentine, probeert met een paardenslee het dichtstbijzijnde ziekenhuis te bereiken om het leven van haar kind te redden. Haar gezin, dat bestaat uit haar man Hannes en hun nog ongeboren zoon, en hun nieuwe huis, een pastorie met een groentetuin en boomgaard, vormen het uitgangspunt van de roman. Vanaf hier vertakken de paden van de familieleden zich, evenals hun levensbepalende vriendschappen, waarbij lezers tot ver buiten de grenzen van het land worden meegevoerd. Elk hoofdstuk concentreert zich op een van de personages, die allen steeds moet omgaan met eigen uitdagingen. Maar alle andere personages zijn ook altijd aanwezig in het hoofdstuk van de ander, en zo worden langzamerhand de sporen duidelijk die ze nalaten in elkaars leven.

Op welke wijze vormt Samuel een anker in je roman?

De roman vertelt Samuels verhaal, maar nooit vanuit zijn perspectief: het ontvouwt zich aan de hand van zijn contact met andere mensen. Ik wilde op verhalende wijze laten zien dat het onmogelijk is om op slechts één manier naar een levensloop te kijken. De roman begint met het perspectief van Samuels moeder en eindigt met het perspectief van zijn dochter Liv, en beslaat daarmee een half leven. Samuel is in het bijzijn van elk personage iemand anders: in de vertrouwde stilte met zijn moeder, tijdens het voetballen met zijn vader, terwijl hij kampeert met zijn beste vriend Oz, die hij wil behoeden voor een erge fout, of als hij zijn dochter probeert te leren om zo onafhankelijk en integer mogelijk te zijn. Samuel vormt het gemeenschappelijke middelpunt van het verhaal, waaromheen de personages zich ontwikkelen.

De roman speelt zich af tijdens het interbellum, in het communistische Roemenië van de jaren zestig, in de in verval geraakte DDR en in het zuiden van het hedendaagse Duitsland. Welke invloed heeft de geschiedenis op je personages?

Het kleine stukje uit de geschiedenis dat elk van de personages doormaakt bepaalt hun leven, maar staat niet centraal in hun verhaal. Die geschiedenis geeft hun verhaal vorm, maar tegelijkertijd proberen ze eraan te ontsnappen. Mijn personages staan het dichtst bij me als ze loskomen van de tijd waarin ze leven. Of ze nu de moed vinden om hun eigen geluk ondergeschikt te maken aan een groter belang, zoals Samuel, die veel opgeeft om zijn vriend Oz te redden. Of als ze, net als Samuels grootmoeder Karline, hun fantasie verkiezen boven de werkelijkheid. Karline maakt grote politieke veranderingen mee in een land dat eerst een monarchie is, vervolgens in de greep van het communisme terecht komt en uiteindelijk in een democratie verandert. Door al het verlies en de teleurstellingen in haar leven zoekt ze haar toevlucht in de 'kamer van herinneringen', waar ze haar jeugd in het interbellum herleeft, en specifiek haar ontmoeting met de Roemeense koning. Als ze overlijdt in een bejaardentehuis in Baden-Württemberg, heeft ze nog steeds zijn foto bij zich.

**'MIJN PERSONAGES
STAAAN HET
DICHTST BIJ ME
ALS ZE LOSKOMEN
VAN DE TIJD WAARIN
ZE LEVEN.'**

5 VRAGEN AAN IRIS WOLFF

De onscherpte van de wereld is vooral een roman over de werkelijke en denkbeeldige grenzen die de personages overschrijden. In hoeverre beïnvloeden vluchten en migratie de ervaringen van de personages?

De geschiedenis rondom het geweld en de dictatuur uit de twintigste eeuw heeft zijn sporen nagelaten in het leven van mensen. Wat betekent immateriële bagage als je gedwongen wordt je woonplaats te verlaten? Bene, een student uit Oost-Berlijn, bouwt nadat hij gevlucht is in de buurt van de Noordzee een nieuw leven op als boekverkoper. Op het moment dat de muur valt, heeft hij niet de moed om naar Berlijn terug te gaan. Hij realiseert zich dat hij niet alleen een plaats, maar ook een specifiek soort leven heeft achtergelaten. Op een gegeven moment zal ook Samuel zich afvragen of het mogelijk is om de grens in tegengestelde richting over te steken, of hij de banden met zijn familie, die hij heeft verbro-

'IDENTITEIT IS GEEN VASTSTAAND IETS: HET WORDT BEPAALD DOOR POLITIEKE GEBEURTENISSEN, DOOR DE WERELD OM JE HEEN EN DE PLAATSEN WAAR JE WOONT, MAAR OOK DOOR DE MENSEN DIE JE ONTMOET.'

ken, weer aan kan halen. Door hun migratieachtergrond vragen alle personages zich af wat ze belangrijk vinden en wie ze zijn. Identiteit is geen vaststaand iets: het wordt bepaald door politieke gebeurtenissen, door de wereld om je heen en de plaatsen waar je woont, maar ook door de mensen die je ontmoet. Dit vereist van mijn personages dat ze de wereld met een zekere openheid tegemoet treden, al is het alleen al om de rijke diversiteit in taal en religie die Oost-Europa kent.

Taal is voor geen van je personages vanzelfsprekend. Stana, die verliefd wordt op Samuel, zegt: 'Taal kon niets anders zijn dan een aanloop naar de sprong.'

Wat betekent dat?

Zoals alle personages heeft Stana het idee dat ze weinig invloed heeft op werkelijkheid. Alle hoofdpersonen worden herhaaldelijk geconfronteerd met het feit dat ze zich moeten neerleggen bij de situatie zoals die is, zonder dat ze een vooropgezet plan hebben. Omdat ze in hun leven geen zekerheid kennen, is taal ook niet iets waar ze zich op kunnen verlaten. Florentines man, Hannes, wordt gedwongen om Roemeense verslagen te schrijven over de bezoeken aan de pastorie en hij is blij dat hij daarvoor niet zijn moedertaal hoeft te gebruiken, zo bestaat er ten minste 'één taal, waarin de woorden meenden wat er werd gezegd'. Bene is ervan overtuigd dat taal enkel bestaat uit metaforen, en dat op een andere manier ergens over praten ook de ervaring ervan verandert. Liv, met wier perspectief de roman eindigt, realiseert zich in het licht van de dood van haar overgrootmoeder dat het niet mogelijk is om een leven in een paar zinnen samen te vatten; er blijven tegenstrijdigheden en geheimen bestaan. Maar in deze onscherpte, deze dubbelzinnigheid, ligt altijd een vorm van vrijheid.

LEESCLUBVRAGEN

DE ONSCHERPTE VAN DE WERELD

1. Wat vond je van de roman?
2. Welke scène in de roman is je het meest bijgebleven?
3. Wie is je favoriete personage en waarom?
4. Hoe zou je na het lezen van het boek de titel kunnen verklaren?
5. De auteur wilde laten zien hoe je identiteit gevormd wordt door anderen en hoe veranderlijk het leven is zonder dat vanuit een ik-figuur te beschrijven, maar juist vanuit de perspectieven van anderen. Is dat volgens jou gelukt?
6. Niet alleen de mensen om ons heen vormen ons, ook het landschap en de politieke en maatschappelijke situatie van een land. Hoe is dat in *De onscherpthe van de wereld* te zien?
7. Vind je dat het verhaal op een goed moment begint of eindigt? Waarom vind je dat?
8. Denk je dat de schrijfstijl van de auteur ook beïnvloed is door waar ze vandaan komt?
9. Welke gebeurtenissen of mensen hebben het meeste invloed op Samuels leven gehad?
10. 'Voor elk begin moest je een keuze maken, het einde kwam vanzelf als je geen keuze had gemaakt' (pag. 206). In hoeverre zijn het factoren om ons heen of juist ons eigen handelen en de keuzes die we maken die bepalend zijn voor onze levensverloop en ontwikkeling?
11. 'Samuel ging met woorden om alsof ze door te vaak uitspreken zouden verslijten' (pag. 111). Taal en woorden zijn een belangrijk thema in het boek. Maar communiceer je beter als je veel praat, of juist als je alleen het essentiële zegt? Wat is jouw visie daarop?
12. Iris Wolff schrijft heel beeldend en meer in scènes dan dat ze een continu doorlopend verhaal met veel uitweidingen weergeeft. Wat is het effect daarvan op je leeservaring?
13. In het boek gaat het ook vaak over 'de waarheid', maar is er zoiets als één waarheid? Of is de waarheid dat wat je wilt zien of wat een ander je laat zien, zoals de magiër ('een eerlijke leugenaar') aan het einde van het boek symboliseert: 'De blik van de magiër is de blik van het publiek'?

